

PAPER DETAILS

TITLE: Bir Otoriter İdeoloji Üzerine Mütelaalar

AUTHORS: Bahri SAVCI

PAGES: 0-0

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/37386>

BİR OTORİTER İDEOLOJİ DENEMESİ ÜZERİNE

Pro

I — G İ R İ Ş : BİR OTORİTER İDEOLOJİYİN ZİHNÎ ORTAMI :

Millî Birlik Komitesi içinden ayrılmış bir grup bir kanadı, kendilerini kapsayan şekilsizlikten, kurtulup, bir siyasî kuvvet unsuru halinde bir iktidarı zapt etmiş ve iktidarı ele almıştır. Bunlar, bir zamanlar Millî Birlik Komitesi'nin motor unsurlarından sayılan; istikrarlı, istinadlı, siyasî görüşleri olduğu sanılan; doktrin imal ve fikrî gücü olduğu kadar, belli bir amaca yöneltme ve faaliyetleri organize edip sevk etmede de ehliyeti bulunan A. Türkeş'in idaresinde, doktrinli ve sarîh millî Türk Milletinin huzuruna alenen çıkacak kadar teşkilatlandırılmış olanlardır ki, belli başlılarının, M. Özdemir, Baykal, M. Kaplan, F. Akkoyunlu'dan ibaret olduğunu söyleyebiliriz.

Bu grup, 963 başlarında, mecburen görevli bir yabancı memleketlerden, Türkiye'ye dönüp, faal bir iktidara girmeğe kararlı görülmektedir. İktidar savaşları bünyesi, maddî unsur ve ameliyeleri henüz belli değildir; ordu içinde bazı merkezlere dayanarak ihtidarı maddî kuvvet ameliyeleri bekleyenler olduğu kadar, siyasî hareketin cevaz verdiği sivil teşkilâtlar kurarak veya

vazifesi görmektedir. Bu müphemlik içinde, gen-
dınlık bir husus vardır: Hem iktidara geliş yolun-
da kalış yolunun gerçek şartının; büyük kitlenin
rızası dahilinde kalındığı hakkında bir intiba ve
görmektedirler ve daha ilk ameliyelerinden itibaren
nevi rızası ile beraber olduklarını belirten davran-
şlardır. Eski 22 Şubatçılardan bir kısmının 20/21
ile iktidarı devralma hususunda giriştikleri bir iş-
bu grup da ilgili görülerek, kazaî takibat altına
Bu kazaî takibat, kendilerinin 20/21 Mayısın as-
da, ordu içindeki bazı merkezlere, temayüllere, te-
narak ihtilâlcı ve radikal maddî kuvvet ameliyele-
ri ile, teşebbüsleri hususundaki gerçeği meydana

Bu hususu ve ihtimali adalet araştırmasının
hüviyeti ile tarihe malettikten sonra, bize asıl
nokta üzerine dönmek istiyoruz: Türkes grupun-
güsünün tahlili...

Bu; bir otoriter ideolojidir; millet iradesinin,
bir fikir ve duygu örgüsü halinde imalinin ve m-
nın zaruret ve şartlarını ifade eden tekçi bir siyas-
ritaryanizm üzerine -devlet otoritesi üzerine- ger-
dur. Kazaî araştırmanın konusu olmuş olan ihtil-
maddî kuvvet ameliyesi işini bir kenara koyarsak,
açısından önemli olan noktanın, işte bu üniter,
ve düşünce örgüsünü, bir hiyerarşi zinciri ile bir-
ve beğlenme otorite...

onun fiilî sahibi, «Devlet» denen bir soyut cevherin hâ-yut varlığın emrinde bir vasıta değildir; bizzat devlettir. Bir başka deyimle; Orta-Asya bozkırlarındaki türlü devletleri, o devletlerin tekabül ettiği grupun içindeki «aynîyet göstermektedir. Daha sonraları, Batıya yaklaşan ulaşan yerleşik Türk devletlerindeki hakanlar, islâmî tındaki sultanlar da, kendi şahsiyetlerinde, devirlerinin ifade etmişlerdir. Devlet iradesine, türlü sebeplerden hassa iktidarın dinî bir temele dayanmasından dolayı konamıyacağı içindir ki, devlet ile ayniyet gösteren Halife - Sultanların iradelerini de, sınırlayıp, bir türlü tize devlet hayatına geçmek mümkün olamamıştır. Atıktan de Batılılaşmanın başladığı XIX. Yüzyıl sonlarına ki, çok sağlam «hukuk-u hükümrânisi» olmakla beraber Devlet ve binaenaleyh silâhlı kuvvet - Devlet ayniyeti meğe başlamış; silâhlı kuvvetlerin ve onun tabîî baş sahibi gibi gözüken devlet başkanının da, nihayet, her olan devletin - devletin realitede tekabül ettiği hâ olduğu, düzenin bir vasıtasından ibaret olduğu fikrî ye lamıştır. Nihayet, Atatürk'ün lâik ve sivil telâkkisi tin silâhlı kuvvetle değil, silâhlı kuvvetin sahibi gibi life - Sultan ile değil, halk ile ayniyeti anlayışına varıl lı kuvvetlerin de halkın hâdimi ve düzeni vasıtası ol mıştır.

Bununla beraber, içinde yaşadığımız günlere ka mızın bir kenarında, ordu ile devleti hâlâ birbirine mız devleti, ordu içinde ordu ile kurduğu ayniyet

kuvvet «ben oldum»; silâhlı kuvvet, devlet ile ay binaenaleyh, şimdi, devlet «ben» oldum, devlet Devletin tâbii olarak, müteal nizamdaki faaliyet biiyet göstermenizden daha tabii bir şey yoktur ki, Türk toplumunun modern fikirlerle yuğurulu rına rağmen, birkaç radikal alârm ameliyesi olunabileceği kanısını veriyor.

Türkeş grubunun otoriter ideolojisinin te ideolojinin, kendini, bazı ordu merkezlerine day radikal ameliye ile gerçekleştirme niyetinde olu meden, bunun tahkikini, kazaî araştırmaya bırak ordudan gelmelikten mütevellit, bundan sonra ya dayatmalıktan mütevellit bir inanç yatmaktac ideolojinin sempatizanları varsa - ki muhakkak v hakkuk safhasına girdiği zaman, bu ideolojiye k ve rahatlıkla verecekler varsa - ki olacaktır - bun kenar, köşesinde kalmış olan eski hâtıralar dolay hasıl olan yeni bir «ordu - devlet - Türkeş grubu bul edeceklerdir. Türkiyenin genel gelişme çizgis ayniyeti kabulden pek uzaklara kadar yükselmiş ederek; ve fakat, birçok Türklerin kafalarında, ri böyle bir tarihî hâtıra kalıntısının tesiri ile ka bölge bulunduğunu da teyid ederek bir başka no

Önce - eğer deyimi caizse - ortaya çıkmış olan olojinin kendisini, onun kaillerinden öğrendiğimi edelim :

Sonraki davranışları da, Türkün millî mefahir gusunu belirterek, milliyetçi çizgi üzerindeki di ni ifade etmiştir. Sonra da, bir taraftan tarih halka görünerek ve buralarda halk ile karışarak lenekçi cephesini belirtmiştir; öte yandan da, gelen bir halk ile ayniyet tema'sını işlemiştir.

Bu makalede, 14 lerin bir kanadının, artık az otoriter karakterli siyasi ideolojilerinin unsurla yoruz. Fakat, hemen itiraf etmek gerekir ki, b kemali içinde bir inceleme mahiyetini alamıyaca ğıda görüleceği üzere, şimdilik bilinen unsurları bakan bir ilmî açı, ortada, dört başı mamur, in rî görmeyecektir ve tahlili de, bu itibarla, kısır rağmen, bu teşebbüse, gene de devam etmek ge teşebbüs, kim ne derse desin, 27 Mayıs İhtilâline çıkan akımlardan birisini konu olarak ele almal tin kaderi ile ilgili bir olay, bir akım karşısında c mamak lâzımdır. Ayrıca üniter ve totaliter bir r arşi zinciri ile kendisini empoze etmeğe kalkan çizgimiz olan demokrasi ile olan tezaadını gözden da gerekir.

Gerçekten 27 Mayıstan sonra, ortaya, otor çıkmıştır: Bu görüş, Türkiye'yi, yeni bir disiplin sokmak ve bu disiplin devrinin bütün güçlerini, i kalkınmanın emrinde bulundurmak ister. Bu gör

canüsün de fikir bakımından birçok kopuklarla görmekte isek de - onların bu otoriter ideolojilerinin lik edemeyiz.

II — A Ç I K L A M A : BİR OTORİTER FİKRÎ VE SİYASÎ UNSURLARI :

1 - Kişi Üzerine Dayanma :

Bu ideolojinin ilk unsuru; tümü ile, «kişi» üzer bu kişinin görüş, duyuş açısını empoze etme hakkı kabul ettirmeğe uğraşması; bir hiyerarşik kuruluş kişide mütemerkiz bir mihrak bulması; hiyerarşik tün ilhamını, bu kişiden almasıdır. Bu sebeple, bu «kişi» sini, idealize etmek, sembolleştirmek, b viri içinde halka sempatik renklerle göstermek, v nunda, belki de halk ile ayniyetten gelen üstün bir rak takdim etmek çabası gösterir: Bu kişi, ülkü vazgeçmez bir kişidir. Türlü mihnetler görmüştür. ti olarak da, uzaklara gitmiş ve oralarda 27 ay ka ülkü ve inancından vazgeçmez bir insan olarak g de, gene aynı azim ve iman ile dolu olarak gelmişti si ile, halktan biri, sıradan bir vatandaşın başka dir. Fakat, Türk Milletinin ümitlerini, millet irac günü, kendi ruhunda, vicdanında tefahhus edip b itaat isteme büyüklüğü de onun bir özelliğidir. B manda, gelecek dinamik faaliyetlerinin de ışığı sa

dir. Bundan başka, bu ideoloji, kişi üzerine, yâni rine koyduğu aksanı belirtmek için, Türk Milleti'nin günluğunun müteal bir nizamda kabul ettiği 27 Mayıs edip şahsîleştirmeğe kalkmıştır: 27 Mayıs hedefini gösteren ilk ihtilâl hitabını da o yazmıştı nü yazarak radyodan size yayınladığım yazının daima sadık kaldım. Bugün de, memleketin huzar bu mâna ve ruhta görüyorum» derken asıl maksad bir kitlevî değeri ve mânayı da hiç çekinmeden şahsı hesabına istismar etmektir. Bir toplu harcama ameliyeleri ve tasarrufları, fizikî ve tatbikî zarf bazan tek kişi yapar ve yazar. Bir beyannamenin yasanın bile, bir kişi tarafından yazılması mümkün onlara değerlerini veren, bir kişinin düşüncesi olululuğun ifadesi olmalarıdır.

27 Mayısın ilk radyo hitabı değerini buradan di, bu ideolojinin, onu böyle şahsîleştirmesi de disine göre pek mantıkîdir: Çünkü, bu ideolojinin kişi üzerine dayanan, kişi tarafından yürütülmedir liği belirten bir fırsattır.

2 - Batılı Modern Demokrasinin İtibardan D

Bundan sonra, bu ideoloji, batılı modern d rını - pek vâzıh bir seviyeye çıkmadan - kötülem

kötülemesine ve kendisinin demokrasi dışı unsurlarına elvermez. Bununla beraber, bu demokrasinin dan tenkit edilen cepheleri vardır ki, onları ele alarak, o yol ile batılı modern demokrasinin itibarını devam etmek mümkündür. İşte, bu ideoloji, böyle kötüleme ve itibardan düşürme taktiğini sürdürür.

i - Demokrasi hırslı ve bencil tutumlar ortamı

Demokrasi, hırslı ve bencil tutumların bulunduğu bir ortamdır. Böyle bir ortamda huzur ve sükunet yoktur. Onda, şahıs, zümre veya parti menfaatleri bulunur. Menfaat bezirgânlıkları ve şahsî menfaat hırsları hâkimdir. Millî birlik tehlikeye düşer; kardeş kavgaları olur; memleketin savunma gücü zaafa uğrar; vatan dımsız ve sahipsiz kalır; ilim meşale hizmetini göremez. Milli muzır cereyanlar kaplar ve millî özelliğe sahip hayatı gölgelenir; halk, birbirine düşer; bir kelime za çağının istilzam ettiği sosyal, ekonomik ve politik bir kaç yüzyıl geriletir.

ii - Siyasî partiler şahsî menfaat vasıtasıdır :

Siyasi partiler bu hırslı ve bencil tutumların sonucudur. Her edicisi politika bezirgânlarının şahsî menfaat hırslıdır.

3 - Bu Otoriter İdeolojinin Hareketi Olan 27 Mayıs'ın Anlamı :

27 Mayıs gerçekte, bu otoriter ideolojinin ismiyle asıl gayelere matuf olarak yapılmıştı. - Bu gayelerin ideolojinin gayesini teşkil eder. -

Bu otoriter ideoloji; hem kişi üzerine koyduğu muhtevasını açıklayabilmenin yolunu, 27 Mayıs'ı bulmaktadır: Yukarıda da işaret ettiğimiz 27 Mayıs'ın mânasını, bu otoriter ideolojinin sahibi teğmen 27 Mayıs sabahı radyodan, halka bildirmiştir. Anarşist ve bencil tutumlar dolayısıyla unutulmuştur. Her türlü bencil tutumlara karşı göğüs germiş bir yetkili olarak 27 Mayıs'ın mânasını açıklıyacaktır ki, bu mâna, aynı zamanda otoriter ideolojinin muhtevasını da teşkil etmektedir.

Bir kere, 27 Mayıs, hiçbir partiye, hiçbir zümreye tahsis edilmemiştir. 27 Mayıs; iktidarda bulunan bir partiye karşı ile iktidardan indirip, onun yerine bir muhalefet hareketi yapmak için, yani, âdi bir hükümet darbesi olarak değil. 27 Mayıs gerçekte, bir Türk Rönesansı yaratmak içindir.

Bu Türk Rönesansının, yani otoriter bir hiyerarşinin merkezileştirilmiş siyasi iktidar vâkıası ile gerçekteki ideolojinin muhtevası şudur:

i - Hareket noktası.

a - Fikrî Alanda: Millî özelliğe sahip bir ülkü ve kurulması :

Aydınları ve gençleri köylere ve halkın i halk ile harman ederek, bir düşünce ve duygu mak... Bunun vasıtası da, «Ülkü ve Kültür Birliğ tür Dernekleri» gibi kurullardır. Bu birlik ve derne de, güzel sanatlardan ve spordan yararlanarak, ayd ler halk ile harman edilecektir. Böylece bu gibi bi lerin içindeki aydınlar ve gençler kanalıyla, şimdiki siz kalmış olan köylü ve halk kitleleri uyarılacak, bir kitle uyanıklığı sağlanacaktır. İçinde aydınlar köylü ve halk kitlelerinin kaynaştığı bu fikir mihrak kültür geliştirilecektir, millî kültürün gelişmesi yo lik sağlamlaştırılacaktır. Bu mihraklar, aynı zama istilâ istidadında olan muzır cereyanlardan da Tür caktır. Bu suretle, bütün ülkede bir ülkü ve külti muş olacak, bu da, millî özelliğe sahip hür bir fiki yatını teşkil edecektir. «Türk Kültür Dernekleri», « Birliği» gibi kurumların millî özelliğe sahip olarak dığı bu hür fikir ve vicdan hayatı, Türk Rönesa cektir. 27 Mayıs, böyle bir Türk rönesansını yara mıştı. Buna mani olan mevcut siyâsî rejim ve onu bertaraf etmenin ilk ameliyesini icra etmişti: mak... Fakat, onun enkazını kaldırıp, yukarıda iş temelleri haiz yeni bina kurulamamıştı. İşte bun lâzımdır.

lû ve halk kitlelerinin sahibi rolünü oynamaktadır. mi sıfatından gelen güçle, aydınları ve gençleri, lû ve halk kitleleri emrinde faaliyete sevkedicidir. zecrî işi yaparken de, bütün vatandaşlarına karşı kanun himayesi prensipleri içinde hareket edecek kendisi ile beraber olamadığı kimseler de bulun bul etmediği, kendisi ile şahsî aykırılık haline d leri de ancak bir «insanca hukuk düzeni içinde caktır. Böylece, tek bir kimsenin burnunu kanat lar arasında farklı bir muameleye meydan verm sanatını icra edecektir. Bu idare içinde, şahsî harekete geçiren, bu yüzden kardeş kavgasına v zirgânlığı olmayacaktır. Bu suretle, millî bir po deş kavgası bertaraf edilerek, farklı muameleler rak bu yukarı nizamdan bir sevk ve idare ile g bir hukuk düzeni kurulmuş olacaktır.

e - *Ordu Açısından Durum* : Ordu ihmal ed Bu sebeple, memleketin savunma durumu da za mal edilmiş olan bu orduyu kurtararak, memle cünü en yüksek derecesine çıkarmak lâzımdır.

4 - Bir Yeni İdeolojiye Gitmenin Sebebi :

Bütün bunların nedeni; bu ideolojiye göre lir: İnsanlık, atom ve feza çağına girmiştir. sosyal, ekonomik, politik değişmeler getirecekti re şimdiden başlamak lâzımdır. Millî özellik üz form bir dünya görüşü ve bunun gerektirdiği o i lâzımı ifadesi ile sevk ve idaresi; onun vasıta

her şeyin üstünde tutan bir görüşle düzenleme ideolojisi ve feza çağına girmenin yolu, ancak ilmi meşaleyle yürünür. Demek bu ideolojinin maddî dayanağı, çağın maddî dayanağı ve ilham kaynağı ise, ırk, din, mezhep yoktur; insana, insanca zihniyete önem veren bir görüşün ürünüdür.

TOPARLAYICI BİR ÖZET :

I — SÖZ KONUSU OLAN İDEOLOJİNİN KİMLİĞİ, NİTELİĞİ ŞUDUR :

1 — O, üniter - üniform bir duygu ve düşünce teşkil eder: «Ülkü ve Kültür Birliği», «Türk Kültür Dernekleri» kurumları vasıtasıyla, tarihî, dinî, geleneksel tema'larla millî bir duygu ve düşünce teşkil edilecektir.

2 — Keza, o, bir hiyerarşi zinciri ile bir merkezlenmiş bir otorite prensibi üzerine dayanır. Bu o kadar açıkça şöyle zahir olur: halk hâdimi, halktan biri hüviyetiyle beraber, iyice şahsîleşmiş, benliği kabarmış, liderlik mevkiei vardır. Aydınların ve gençlerin ifa ve güçleri, halk gücü, bu liderlik mevkiince, kitleye zeval ettirilerek, kitleyi atom ve feza çağına ulaştıracak bir idare edilir.

II — SÖZ KONUSU OLAN İDEOLOJİNİN UNSURLARI

D - Onda, az iş, huzursuzluk ve istikrarsızlık
sın bir sonuç vermemesi, o yapıyı yıktığı halde,
mamasındadır; gene demokrasiye dönmesindedir.

3 — Binaenaleyh, bu ideoloji, batılı demokra
«Türk Rönesansı» ikame eder. Vasıta olan pa
ye ederek, onun yerine kendisini koymak istemi

A - Bu Türk Rönesansının hareket noktası;
teveccih olmaktır: Halkı, uygarlığa kavuşturmal

B - Halkı uygarlığa kavuşturmanın maddî ve
ları da şunlardır:

a — *Fikrî alanda*: O üniter - üniform duygu
sü teşkil edilecektir.

a — *Aksiyon alanında*: Bu üniter - üniform
cenin unsurları olan aydınlar ve gençler kullanı
veccih, halkın yararına operasyonlar yapılacaktır
mı, yardımlaşma teşkilâtı, spor ve güzel sanatla

c — *Halk velâyeti*: Liderlik mevkii halkı
millî birliği kurup kardeş kavgasını bertaraf
bir adalet ve hukuk düzeni kuracaktır.

d — *Ordunun yükseltilmesi*: Ordu seviyeleri

böyle bir ideoloji doğabilirdi. Nitekim, doğmuştu fikirler, hem de kanunî rejim, böyle ideolojinin teşkilâtlanmasına, gene elvermezdi. Bu ideoloji iç rihî şans, 27 Mayıs, kendi istikametine sevkeder kuk ettirmek olurdu. Fakat, çok parti rekabetine liberal düşünce ağır bastı ve 1961 Anayasası alt yat, bu ideolojinin, demokrasiyi yerme unsuru için pek elverişli bir devre teşkil etmiştir. Fakat, nı nkanunî rejimi, her şeye elverir, fakat, insan h rine dayanan çok partili siyasi demokrasiyi taşı de müesseseseleşmesine elvermez. Bu sebeple, bu kamufle ederek, bir çok partili siyasi rejime cep yen ifade etmiyerek, hattâ, «partiler şöyle olmalı de, başka türlü olursa, partilerin de ve partili re şayan olduğunu belirttiğini zannederek, bu kam üstünde tutunmağa uğraşüyor. Biz yukarıda izah e ve unsur açıklamasını, resmî beyanları ile davra raç ettik: Tıpkı, eski çağlardan kalmış bir vazo lü parçalarını, aralarında eksik olan kısımları dolduran, vazonun aslî şeklini, estetiğini veriş gi bir yanılma varsa, bu, belki de, bu kadar az kal vazonun tümünü meydana çıkarma zorluğundan nunla beraber, safiyane olarak, inanıyoruz ki; meydana çıkarmağa yetecek kadar kalıntı parçala dır. Ve bu parçalardan çıkacak vazo bütünü de, inandığımız içindir ki, işi ciddiye alıyor ve şimd nin tenkidine geçiyoruz :

kistana uzanan bir hayal zinciri üstünde, Türk l
rup imal etmek ve ondan, islâmî imparatorluk
Türk dünyası yaratmak idealine kapılmışlardı
şu düşünceye dayanıyordu: Bu tasavvurları gü
«Türk» sevgisine, «Türk kavimleri» sevgisin
Böyle bir sevgi de, bütün güçlerin, bütün meş
olmağa yeter. Binaenaleyh, böyle bir sevgi ve
olanlar, her şeyi yapacak gücü elde etmişlerdir
herşeyi yapmağa da hak kazanmışlardır. Enver
larını ve halkını, âdeta caniyane tasavvurlar uğ
lâk ettiği halde, gönlünde bu sevgi, kafasında bu
kendisini, bu halk üzerinde, gene de, her şeyi
meşruiyetli sanarak, bir aralık, Mustafa Kemal
lerini de eline almağı kafasından geçirmişti. Şi
mizin bu dalı da, boyuna halkı düşünmekte ol
devlet - halk ayniyeti» faraziyesinin bir inşâî un
lı kuvvete mensup oluşlarından aldıkları ispat v
rini, Türk halkı üzerinde böyle bir ameliye yapı
ruiyetli görmektedirler. Onlar - bilhassa lider
ümitlerini, üstün iradesini, kendi ruhunda taşıy
kafası ile mütemadiyen halkı düşünen halk hâdi
meydana gelmiş, ordudan gelmiş, ordunun bir
bu unsurlar, halkın rızasını onlara getirmeğe e

Görülüyor ki, halkın rızasını kendine getir
nın kendinde olduğunu gösterme hususunda
noktadan ibaret kalıyor: Boyuna halkı düşünen
olma + Bir eski silâhlı kuvvet mensubu bulun

kesi olarak, halkın rızasının tek yolu, devrî, genel, serbest seçimlerdir. Buna, modern halkçı toplum olma ve onun içi halkçı siyasi iktidar olayına ulaşma çabasında olan ülkelerin şart daha eklememiz lâzımdır: Halkın bütün çalışanlarının teşkilâtlanarak siyasi iktidara kendi maddi ve manevi etkilerinin tesirini getirebilecekleri bir devlet yapısına yerle bir devlet yapısına ulaşmış, böyle bir devlet yapısına gelmiş devrî genel, serbest seçim... Bugün dikkat söz konusudur: Halk - siyasi iktidar ayniyeti; halk - devlet ayniyeti... Halk ile ayniyet halinde bulunan bir siyasi devlet vâkıasının meydana gelebilmesi için de çalışanların siyaseten teşkilâtlanmaları ve seçimin demokratikleşmesi sayesinde, halk menfaatleri tesiri altında iktidarın yasî iktidar meydana getirmesi lâzımdır. Bu unsurlardan oluşan bir rıza, hattâ siyasi eşkâl bakımından kusursuzdur. Ama, halkçı toplum yolundaki ülkemizde muhteva bakımından kusursuz ve makbul olamaz. Yukarda sözü edilen otoriterlik kendisini siyaseten ve sosyalman aşmış bir şekli almış ve zıddı bile getirememektedir. Bu itibarla, halk kitleleri tarafından sayılıp, halk üzerinde radikal ameliyelere girişme gibi böyle bir güce temel olacağı pek şüphelidir.

2 - Varılacak Otoriter - Üniform Duygu ve Düşünce Mahiyeti :

Bu otoriter ideolojinin, «Ülkü ve Kültür Birliği», «Millî Dernekleri» gibi kurumlar vasıtasıyla, üniform bir millî düşünce yaratma ameliyesine girişeceği...

ve düşünceleri, bunlar, tekçi bir toplum ve tekçilik gerektirdiğinden, hukukan, kanunen reddetmektedir. Bu anayasa içinde, açık bir ideoloji unsuru halinde, otoriter bir prensibi savunmak ve gerçekleştirmek siyasi olarak mümkün değildir. Kapalılık, buradan da gelmektedir.

Bu durum karşısında, bize, sadece şunu söyleyebiliriz: Tarihî - dinî - geleneksel tema'lar üzerinde, koyu renk altında, pek güdümlü teşkilât ve müesseseler, halkın dinına ve halkına yüklenecek duygu ve düşünceleri, temez üniter - üniform olacaklardır - feza çağının yolu araştırmak ve bulmak nasıl mümkün olacaktır? Bu toplum katları içinden halk gücünü meydana çıkarmak yerine, halkı, bir liderin tayin edeceği bir feza çağına bağlayarak hürriyet ile yüklü bir feza çağına, bu feza çağının kendi içinde çelişmeli bir vetiredir.

3 - Lider Meselesi :

Sözünü ettiğimiz otoriter ideoloji, bir hiyerarşik merkezî nokta yaratmakta ve onun sevk ve idaresiyle hareket eder. Bu merkezî nokta, liderdir. İdeolojiye bağlı olarak, daha şimdiden yaratmış ve halkoyuna sunmuş bir feza çağının halk karması, «Ülkü ve Kültür Birliği», «Türk Kuvayı Milliyesi» gibi müesseseler içinde, bu liderlik mevkiinin ne kadar önemli olduğunu getirileceğe benzer.

Gerçekten, pek basit bir dikkat ile meydana

lik mevkii de bir temerküze uğrar, nihayet, b
bir kişiden ibaret kalır. Bu mütemerkiz liderlik
dan maddi ve müşahhas mihraklara, kuvvetlere
yanır: Silâh gücü, din, parti Falangist teşkilâtı
da, millî - dinî - ırkî sembollere, idollere, idealler
emellere, efsanelere dayanır. Bu ihtiras ve emel
lan kahır ve cefalardan geçerek kazanılan bir m
deri, millî idol'ün ta kendisi yapmada pek işe y

İşte, mütalâamız, bu noktada işe başlıyor: T
gisi bakımından siyasi rejimini otoriter - karakt
me yolunda değildir; tam tersine, mümkün ola
mokratize bir gelişme çizgisi üzerindedir. Binaen
nin bu safhasında mütemerkiz liderliğe ve ona d
seselere ihtiyacı yoktur. Sosyo - politik ortamda
merkez liderlik mevkiine dost olacak silâh gü
teşkilâta benzer bir siyasi âlet yaratmağa elve
Efsanevi mahiyette millî - dinî - ırkî ihtiras ve e
bir psiko - sosyal, psiko - politik ortam da yoktu
yık bir uygarlık düzenine ulaşmada son derece
içinde olmamıza rağmen, topluma bünye değişt
lar meydana getiren, bunların hızı ve yardımı i
yal - siyasal kalkınmasını başarma hususunda
ve olumlu teklifleri getirmeden, toplumu sıçra
kalkışmak bir hayaldir. Binaenaeyh söz konusu
ideoloji denemesinin mütemerkiz bir liderlik m
ve teklif etmesi, siyasi açıdan, realizm dışı bir c

modern bilgileri manuple etmeğe muktedir bir aydın demesi yoluyla millet iradesini gerçekleştirme saflarına ulaşmanın güçlükleri vardır. Amma, bu güçlüğü yılmıştır, bıkmıştır diyerek, ona bir mütemerkizlik etmek, pek realist gözükmemektedir.

4 - Demokrasiyi Kötüleme Meselesi :

Bu otoriter ideoloji, demokrasi içinde gözüken menfi unsurlar ile demokrasi arasında bir ayniyet görerek, bu menfi unsurları kötüleyen dış görünüşün altında demokrasiyi de kötülemektedir. Böyle yapması, iki işi kâdir ve zaruridir: i - Bir kere, gerçekten demokrasi unsurları arasında bir ayniyet görmektedir: Evet, bu ayniyeti görmektedir ki, davranışlarının hiçbir safhasında, demokratik bir rejimden, demokratik bir siyasî meclisten, onun ıslahı yolunda olsun - söz etmemektedir. rasi içinde görülmesi pek olağan olan bazı menfi unsurları aksan koyarak, onları - ve onların zımnında bizzat kötülemektedir. Gerçekten bu incelemenin en sonunda işin aslına, bu ideoloji bir gerçek demokratik rejimin ve onun zımnında hiçbir lâzimesinden bahsetmemektedir; bahsetmemektedir. Buna karşılık, demokrasiyi değerlendiren birer âmil olan bazı menfi unsurları aşırı bir şekilde, muhataplarının kafasında demokrasi ile onları bağlayan bir bağ gösterip, demokrasiyi itibardan düşürmek için hassasiyet göstermektedir.

düşer. Binaenaleyh, hırslı ve bencil tutumları b hırs ve bencil tutumların sebep olduğu huzur ve i sun bir ortamdan kurtulmanın yolu, bir mütemerk kiinin siyasi - sosyal - ahlâkî hırsını ve bencilliğini da değildir; her hususu her görüşü, her ihtimali seçme yapmayı mümkün kılan demokratik açıklık bestliktir.

ii - Sözüünü ettiğimiz ideoloji, modern batılı d yanağı olan siyasi partileri, şahsi menfaat ve hırs vasıtası telâkki ederek, onlar vasıtasile, bize, an faat ve hırsları getiren demokrasiyi yermektedir.

Gerçekten, şahsî menfaat ve hırslardan başka cikleştirmeye yaramıyacak olan siyasi âletlerle ça demokrasi, hiç de kabule değer görülemez. Siyas bir ülke karakteri gösteren ülkemizde, demokrasi olan partilerin de, şahsî menfaat ve hırslarının âle de bulunduklarını, büyük bir sıhhatla iddia etmek lemez. En aşağı partilerimizin, birkaç kişinin şahsî sına değil, ve fakat, gene de dar bir zümrenin me âlet olduğu söylenebilir. Böyle olunca da, koca b nizmasını, koca bir siyasî iktidar mekanizmasını ni şi ile ona destek olan bir zümrenin şahsî mahiyet hırslarına bırakmanın abesliği bir güneş gerçekliği lirtir ki, bu da, demokrasiye devam etmedeki a olur. Binaenaleyh, bu abesten kurtulmak için siyas onların sistemi olan batılı demokrasiden vazgeçm

lardır. Siyasi partilerin türlü toplum katlarının ihtiyacı rinden sızan türlü eğilim ve istemleri ifade eden kurumları için de, bu toplum katlarının, büyük bir hürriyetle kilâatlanıp ihtiyaç ve emelleri etrafında bir sosyal-siyasi göterebilmesi bu suretle kendilerine tekabül eden partilerin tabilmesi veya bulabilmesi gerekir.

İşte, mütalâanın bu noktası ile, Türk demokrasisiyle alakoyan parti meselesinin can alacak noktasını buluyoruz: Türk siyasi partileri, Türk toplum katları poliko-sosyal kuvvetlerin, akımların, ihtiyaç ve emelleri harekete geçmekte olan kurumlar olmaktan; toplum katları toplum akımı, ihtiyacı ve emeli ile ayniyet kurmaktan uzak kalmışlardır. Onları, toplum katlarının, XX. Yüzyılın garlığı amacına yönelmiş gerçek ihtiyaçlarını ifade etmekten alakoyup, bu gibi bir gerçek ihtiyaca bağlanmaz zümrevî, bölgesel ihtiyaçların hırslı ve bencil vasıtasıyla ru kaydıran husus, onların bu noksanıdır. Ve bu noksanı demokrasisini iyi işlemekten alakoymaktadır. Şimdi, bu noksanı parmak basıp, Türkiyede siyasi partileri eleştiren parti sistemimizin bir gerçek kuvvet kaynağı olmaması yollarını araştırmak başka şeydir; bu verimsizlik seyyahılaya kurcalaya kanatarak, sözünü ettiğimiz ideolojinin bu gibi partileri, temellerinde dahi, ancak ve ancak şahısların hırslarının saltanat sürmesi için yaratılmış suni vasıtasıyla telâkki etmek başkadır. Bu ayrımı görmek, parti meselesine bu ayrım açısından bakmak gerekir. O zaman bu ayrımın görülebilir ve

Daha yukarılarda açıklandığı üzere, bu ideolojinin, 27 Mayıs, mevcut siyasi yapıyı yıkararak ve onun enkindi olarak bir yeni Türk rönesansı yaratmak amacı ile dâhil olmak üzere, hırslı ve bencil tutumların huzur ve istikrardan yoksun, şahsî menfaat ve hırsların saltanat sürme alanı olarak, bu mefaat ve hırsların âleti olan partileri ile, sahip oldukları kuvvet merkezleri ve kurumları ile işe müdahale eden bir halk ve aydın karması ile köylü ve halk kitlesini tahakküm altına alma, tırma amacından ve bunun teşkilâtı olan, üniter - otonom siyasi iktidar olayından saptırmıştır.

Burada söylenebilecek olan şundan ibarettir: 27 Mayıs'tan sonra aşağıda da göstereceğimiz üzere - gerçekleştirmek ve tesbit etme meselesi ile karşılaşırız. Şimdilik söyleyelim ki, bu yeni ideolojinin kaili olan grup, Millî Birlik ve Halk Birliği de 27 Mayıs'a doğru giden faaliyetlerinde, demek ki, başarılı olmuşlardır. Fakat, bu amaçlarını, 27 Mayısın tümünü tasfiye teligi haline getirememişlerdir ve bu sebeple de, 27 Mayıs tasfiye edilmişlerdir. Binaenaleyh, artık, kendi de 27 Mayıs Türk rönesansına varmak üzere tasavvur ettikleri bir gerçek 27 Mayıs olduğunu ileri sürmek ve bunun için 27 Mayıs tarafından tasfiye edildiğini ifade etmek, kendi öz gerçekleştirmekten uzak kalmışların bir yakınmasıdır. Bizzat bu gruptan başka herkes, 27 Mayısın, mefaatçı, siyasi îdesi, siyasi kurumları ile beraber tasfiye edilmiş değil; bu yapının, gerçek îdesine uygun siyasi kurumları olarak bu gerçek îdeye göre tam olarak işlemlerini yapılırdığına inanırlardır.

rinci Dünya Harbi sonu totaliterleri tarafından edebiyat ile ortaya sürülmüş bir iddiadır. Ayrıca yasi - iktisadi ve sosyal gelişme vetiresini yürütüp tine ulaşma ameliyesinin pek uzun sürdüğü de l tir. Ayrıca, şunu da iddia edebiliriz ki, demokrasi rına ve batı medeniyetinin genel siyasi reimi ola na rağmen sosyal adalet, toplumsal güvenlik kon ileri idrakin seviyesine denk bir tatmin de getir bu sebeple, onu, batı ülkelerinde bile bir buhra görüşler ortaya çıkmıştır.

Şimdi, bu obektif ve gerçeğe uygun mütalâa ne birer gerçek olan şu mütalâalara geçebiliriz. yapı, sistem ve mekanizmanın içinde de, bütün belli siyasi - iktisadi - sosyal hedeflere doğru bir mesi mümkündür, mümkün olmuştur, halen de tadır. Buna demokrasinin zatından, mahiyetinc gelen bir engel yoktur. Bunun olsa, olsa tâli ma vardır ki, bu gerçek demokrasinin açıklığı, se ahlâkîliği içinde, hem bu tâli mahiyetteki engelle mesi yollarını, hem de, bütün yapıcı güçlerin bel sosyal hedeflere doğru birleştirilip sevkedilmesi mümkündür, mümkün olmuştur, mümkün olma sadi ve sosyal hedeflere yönelme ve doyurucu ic denemesi, İkinci Dünya Savaşından sonra plânl bir yol ile, demokrasi içinde de yürütülmektedir dilik, yüzde yüz başarısızlığa vardığı, demokrasi i isek, yüz yıllar boyunca beklememiz gerektiği Tersinin siibutuna dair deliller vardır. Çağımızı

5 - 27 Mayısın Gerçek Anlamı Meselesi :

Sözü edilen ideoloji, 27 Mayıs, büyük bir dir. Çünkü, 27 Mayıs, onun kendisini gerçekleştirmeye kabul ettirme imkânı, fırsatı olarak, ideolojik tasavvurları içinde uzun müddet yaşamıştır.

Gerçekten bir zamanlar Millî Birlik Komitesi bir bölümünü teşkil eden eski 14 ler ve onların Türk rönesansı tasavvur etmektedirler; hem de Türk rönesansına; köylü ve halk kitlesini uygar için bir halk - aydınlar harmanı yaparak ve bunun liderliğin tesbit edeceği istikamette, kendi anlayış, daş ilim, insancı görüş, Atatürk ilkeleri dairesinde ederek varılacaktır. İşte 27 Mayıs, çok yönlü bir yükü ile bir halk - aydın harmanına dayanarak ve düşünce birliğine ulaşmayı imkânsız kılan bu bir düşünce birliği içinde, vatandaş münasebetlerini görürlük münasebetleri haline getirmeğe - hırslı ve ra, şahsî menfaat ve hırslara yol açan çatışmalı vermiyen mevcut siyasi yapıyı - yani çok yönlü bir yükü ile daimi tartışma esasını ihtiva eden bir den bası içindeki siyasi yapıyı - yıkarak ve onun enkazı yani serbest ve genel seçimden bir siyasi iktidar çıkarmada, bunu, kazaî, siyasi yollarla ve kamuoyu yoluyla varıncaya kadar bütün demokratik müesseseleri yeni Türk rönesansını kurmanın ilk hareketidir. gibi, iktidardaki bir partinin davranışını beğenm

şarmak için yapmışlardır. Fakat, Millî Birlik ve İttihâd-ı Milli'nin ağırlık merkezi, böyle bir amaç ile hareket etmiştir. Bu merkezde linde türlü yönlerden sapmalara uğramış bulunurken, Millî Birlik ve İttihâd-ı Milli'nin ideyi ve uygulamaları bu sapmalarından kurtarılmış muhtevası ile gerçek yönünde uygulamalara geçmek için gerekli demokratik müesseseleri kurmak için teşebbüs etmişlerdir. Binaenaleyh, bu ideolojiyi hayata geçirmek için bir tartışmaya girmeğe ihtiyaç da yoktur. Çünkü bir Türk rönesansı yapmak için mevcut devleti devirmek üzere ihtilâle katılmışlardır. Komitesinin çoğunluğu ile onları destekleyen, önderlik eden ve bunların 27 Mayıs öncesi protestolarını 27 Mayıs'ta da, demokratik mahiyeti dolayısıyla tasavvur oyu dalgalanmaları ise, bu tasavvur içinde değil, demokrasiye ve demokrasinin îdesine ve tatbikatına gelmiş bulunarak, inhirafların kaynağı, vesilesi, âmili olan ve bu yüzünden bu duruma düşmüş bulunan D.P. yi de kapsayacak şekilde tasarruf etmek ve inhiraflarından temizlenmiş ortamı iktidara geçirmek için bir daha sapmalara uğramıyacak şekilde teşkilatın inşaa amacı gütmüşlerdir. Meşruiyetleri de buradan doğmuş ve binaenaleyh, ötekiler bu meşruiyet temelinden düşmektedirler.

6 - Atom Çağının Uygarlık Seviyesinde Ancak Otoriter - Totaliter Davranışla mı Gidilebilir?

Atom çağı, uygarlık seviyesinde kendi varlık sebebini...

kamının çağdaş ilim ile bir insanı görüşü ve A harekete geçirmesini mümkün kılan bir otoritarya

Burada söylenebilecek olan şudur: İçinde T da bulunduğu bazı siyasi akımların, bir otoritery doğru giden bazı fikirleri olduğu muhakkaktır. İ kaynakları az, teşebbüs gücü zayıf, ne yapacağını dan yoksun olduğu için tipik bir az gelişmiş ül ketimizde, kısa zamanda çok işler yapmanın - bir mümkün olduğu ve fakat, tam bir kalkınmaya u fikirlere sahip olanların dayandığı esaslı görüşler ra göre ayrıca; demokrasinin oy vetiresi iktidarı, ve sosyal kalkınma hedeflerine doğru götürecekteessüs etmiş düzen içinde, ekonomik sosyal stamuhafazacı ve menfaatçi gruplara verme istidadı ha baştan, bir durgunluk âmili, bir kalkınma s ki, öte yandan da, ihtiyaçlar, kendilerini zorlamakta tesiriyle ve bu tesiri iyi istismar edecek akıllı bir m lik liderlik mevkiinin yapacağı telkin ve gösterece besisi tesiriyle, bir gün, halkı, beyhude emek ve z mekanizmasından ibaret kalan demokrasiden yi merkezi - otoritercilik teşkil eden bir yeni siyasal ekonomik ve sosyal kalkınma hareketini hızlandırmek gerekcek ve mümkün olacaktır.

İşte, ülkemizde, demokrasinin yetersizliği ve ve dinamik bir siyasal mekazinma ile ikame etmede, böyle bir görüşe sahip akımlar vardır. Söziünü

dir. Bütün bu uzun süre içinde, orta kademe aydınları, kitlelerinde bazı kanaatler yerleşmiş ve bir demokratik bir inanç haline gelmiştir: i - İktidar halka aittir, iktidarını, parti rekabeti esastaki bir serbest ve demokratik met ve muhalefet grupları halinde müşahhaslaştırmış, şahhaslaşmış olan halk iktidarının hükümet grupları, yetleri, bir sürü siyasi - hukukî yollarla denetimi altında, yet, hem hükümet grupunun, hem muhalefet gruplarının bizzat halkın kamu deneti altındadır; iv - Bu devrin tasvibini alan, seçimin yeni devresinde iktidarı

İşte, Sened-i İttifak'tan 1961 Anayasasına kaçınılmaz olarak içinde, orta kademe Türk aydını ile, Türk halkı arasında işaret edilebilecek bir siyasi terbiyeyi almıştır. Türk halkı, uzun bir siyasi gelişme sonunda, siyaset sahnesine davet edilmiştir ve o da, bu sahnede ve yukarıda gösterilen görüşleri benimsiyerek, bu sahneye iyice yerleşmiştir. si görüş ve tekliflerin, Türk orta aydınının ve halkın gösterilen inançlar ile yüklü olarak, siyaset sahnesinin aslî sahibi sıfatıyla yerleşmiş bulunduğu bulundugu uzak tutmamaları gerekir.

Evet, Türk halkı, yukarıda gösterilen inançlar ile, siyaset sahnesine yerleşmiştir ama; bu, orta kademe demokrasiden fazlasına kavuşturma anlamında değildir. dın kademeleri ile halk tabakaları, orta aydınları, halkın bakalarının tekabül ettiği toplum katları, her biri farklı şekli ile, bu demokrasi mekanizması ile, toplumun genel sosyal güvenlik terimleri altında ifade edilebilecek

noktayı, bu şanssızlığı görüyorlar ve fakat, bunun, y
ladığımız nedenini görmüyorlar ve bu sebeple, kolayca
kezî - otoriteci görüşlerini teklif ediyorlar. Bilimsel
edilmesi gereken ise, şundan ibaret kalmakta dev
i - Böyle bir merkezî - otoriteci görüş teklifi, halk
kademe aydınının, yukarıda izah ettiğimiz inançlarını
rak siyaset sahnesine yerleşme insiyak ve ihtiyacı ile
tadır. Bu karşılaşmadan da, o merkezî ve otoriteci te
büyük güçlükler çıkacağı bir bedahattir. ii - Orta k
ve halk tabakalarının da, sosyalman ve iktisaden
kendi toplum katlarının - ki bunlar da, yekûn halind
halk katı teşkil ederler - maddî ve mânevi ihtiyaçları
edebilecekleri bir siyasi iktidar vakıası yaratmasını
leri müddetçe de, iktisadi ve sosyal kalkınmalar ne
olarak kemale varamıyacaktır. iii - Binaenaleyh, atom
ğının iktisadi ve sosyal seviyesine çıkmanın yolunda
ceğimiz iki sistem kalıyor: a - Yukarıda dört nokta
lediğimiz inançlarla siyaset sahnesine gelip oturmuş
kın bu inançları üzerine yürüyerek, onun bu inançla
ve bu suretle onu, siyaset sahnesinin ve siyasi iktida
faili olmaktan çıkarıp - yani şekli demokrasiyi bertan
merkezî - otoriteci siyasal iktidar vâkıasına gitmek, b
inançlarının hâмили olarak gelip oturduğu siyaset sah
yalman ve iktisaden de teşkilâtlanıp, kendi varlığını,
ve mânevi plânda gerçek ihtiyaçlarını kavramaya ve
istidatlı bir siyasi iktidar vakıasını, teşkil etmesini de

7 - Sözü Edilen İdeolojinin; Çağdaş İlim, İnsan İle Münasebetlerinin Tahlili :

Bu ideoloji, kendi ifadesince, ilim ve teknik. Her şeyi ilim ve tekniğe göre düzenliyecektir. caktır. Sonra, insana önem verecek, ırk, din, m meden insanca zihniyete önem verecektir. Ve keleri de, onun fikrî dayanağını teşkil edecektir.

Bu konuda da, mütalâa şu olabilir: Zaman setlerin ilme dayanmaları iddiası çekici bir iddi ve Faşist otoriteryanizmlerin ilim ve teknikte g Marxist otoriteryanizmin modern ilim ve tekn lın bir temsilcisi oluşu, bu iddiaların ispatları nü ettiğimiz otoriteryanizmin, Türk toplumun ve tekniği nasıl meydana getireceği hakkında tur. Nazizm ve Faşizm, esasen, ilim ve teknikt ların ilim ve teknik mahsullerini istismardan mamıştır. Marxçı otoriteryanizmin ilim ve t yapma noktasındaki metodları da tarihe malol tiğimiz otoriteryanizm, mensup olduğu kanat todları kullanmıyacaktır. O zaman da ilim ve t tirmenin onu bir sosyo-politik yapının bir c tek yolu kalıyor: İlim ve tekniğin hürriyeti... ğimiz otoriteryanizm ile bir çelişme teşkil ed çelişmenin içinde bulunan bu görüş, bu haliyle disini akamete mahkûm ediyor demektir. Bir lemek gerekirse diyebiliriz ki; çağdaş Türkiye

olabileceği bir durum olarak anlıyor. Vesayetçi, vlerin, insancı görüş teşkil ettiklerini, çağımızda ile mümkün değildir. Çağımızda insancı görüş, meta bir müteal merkez yaratıp, kişiyi ona tabi bir for getirmek değildir; bizzat kişiyi, halk içinde, halk unsuru olarak müteal bir değer sayıp, her türlü, fikral sömürmelerden uzak bir benlik kurup faaliyektir.

Atatürk ilkeleri ile olan, olacak olan münasebe sözünü ettiğimiz üniter-üniform, otoriter telâkımızca, bilhassa bu noktada yanılmaktadır. Bu nokmek için, Atatürk ilkeleri, üzerinde topluca, birkaç mak yerinde olur: Atatürk ilkeleri, Türk toplumu lâplar geçirmesi ve bu inkılâplar üzerinde bir topl devlet hayatı yaşamasını mümkün kılan, ifade ede ilkelerdir. Bunları 1924 Anayasasında yer almış b altı umde halinde göstermek âdet olmuştur. Bu, bel liş değildir; fakat, 1961 Anayasasının altında uyan kir hayatı içinde, bizce, Atatürk ilkelerini ifade şöylece girebiliriz: Atatürk ilkeleri, mademki, Türk kılâplar geçirmesini ve bu inkılâplar üzerinde yaşa dıran hususlardır; o halde, onlara, bu inkılâplar a rak nüfuz edebiliriz; onları, bu inkılâpların içinde biliriz. O halde, şimdi, bu inkılâplara bakmak gere

Atatürk, önce, bir siyasî inkılâp yapmıştır; so

nışlar gösteren halk katlarından kurulu, bir lâik to
getirmiştir. Bu da, sosyal inkılâbı teşkil ve ifade e
genel olarak Atatürk modernizasyonu, Atatürk in
hareketin sosyo-politik yönü meydana getirilmi
şekil olarak: halife - sultansız, şahsî iktidarsız tama
esasına dayanan ve halk iktidarını meydana çık
lan bir lâik cumhuriyet ile; sosyal temel olarak da
veren, Anadolu halkını birinci ilgi plânına alan
mundan ibaret sosyeteye varma inkılâbıdır. Nihai
darı, halife - sultansız ve şahsî iktidarsız bir halk
içinde, temsilî hükümet esasında kurmanın ve g
nun istilzâmı olan lâik ve müsbet zihniyetli kişil
ik toplum inşa etmenin ve bunu sıhhat içinde ke
zamini ve kefilî olmak üzere de, sosyo-ekonomik
yolu açılmıştır: Bu, toprak rejimini, istihsal rejim
mun eden, çalışanların haklarını muvazenelendir
kişiye halk kitlelerine, geri kalmış bölge ve kateg
yal ve iktisadî hizmetler ve imkânlar getirmeyi ih
ekonomik inkılâptır; daha doğrusu geniş Atatürk
nunun, inkılâbının sosyo-ekonomik halkasıdır. İ
leri bunları ifade eden, mümkün kılan, açıklaya
zaruretlendiren prensiplerdir.

Özetle söylemek gerekirse, Atatürk ilkeleri:

i - Halife - sultansız, şahsî iktidar ve kişi irade

ameliyeleri de kişi - lider takdirine bırakan mahiyet
teşkil eder. Bir kelime ile; Atatürk ilkeleri, söz kon
form görüş ile, sosyo - politik, sosyo - ekonomik
bir uyumsuzluk halindedir. Buna göre söz konusu
görüşün Atatürk ilkeleri ile irtibatı bir lâfızdan ib
ka açıdan durum şundan ibarettir: Atatürk ilke
temeli, gelenekçi - ırkçı unsurlardan tamamıyla uz
ler; halkın dışardan değil, kendi içinden teşkilât
tâbii değil - âmili ve sahibi olması esastır. Çağ
görüş ve îdenin mutlakiyetini kurma ilmi değildir
kın, tecessüsün ve yapıcılığın türlü yönlerini gör
leri arama, bunları, zaman - mekân, maddi ve m
göre değerlendirerek tercihlerde bulunmanın yo
ilimdir. Ve binaenaleyh hem bu ilkeler, hem de l
söz konusu üniter üniform görüşle birlikte değildir

Görülüyor ki bu görüş, Atatürkten ilham a
halde, gerçekte, onunla beraberlik kuramamakta
1961 Anayasası, Mustafa Kemal idealinin geleneği
iktidar kurmanın anayasasıdır. Sözünü ettiğimiz
görüş, bu açıdan, 1961 Anayasasına hiç de bir sev
eğilimi gütmemektedir. Hiçbir yerinde, ne açık ol
layisiyle, bir lâik toplum zaruretinden, çok partili
savaşlarını, dinci vaadlerle ve ısrarlarla dejenere
dan sonra modern bir devlet hayatı vaadeden b
hareket noktası lâik toplum, varış noktası lâik il
rekir. Adı geçen üniter - üniform görüş, bu gereği

Türk Milletinin derin tarihî insiyakına uyarak, lediği kontrollü iktidar olayına ulaşma hamlesi lir. Bu ise, tam anlamı ile, siyasi olaylar alanının ve mişvarın kontrolü» prensibine bağlı Mustafa ifadesi ve sonucudur. Oysa, sözünü ettiğimiz ün rüş, siyasi iktidarın kontrolü prensibini; Ana Milletinin asırlardanberi özlemini duyduğu kon nin mahfuziyetini hiç de eline almağa niyetli Özetle, devletin modern teknik teşkilâtı dışında bir merkeziyetçi hiyerarşi zinciri ile devlete de kilâtı vasıtasıyla, ünanim ve üniform bir dünya görüşünü zorlamağı ifade eden bu üniter - otor men her noktası ile Mustafa Kemal ilkelerine, i ve 1961 Anayasasına aykırı bir muhteva ile tem

S O N U Ç

O halde, böyle bir görüş, nasıl ortaya çıka nun tarihî ve sosyal kaynağı nedir meselesi, ken maktadır. Bütün Türk aydınları bu mesele ile, c ile uğraşmalıdır. Böyle bir meselenin gelip geçi hiyetinde telâkki edilmemesi de lâzımdır. Bizim Memleketimizde, Mustafa Kemal'in reformcu g disiplin devrimine kalbetme akımı vardır. Demo dinamizm göstermemesi ve muhafazacı, statükocu sı derecesinde de, bu akım kuvvetlenmektedir. ideoloji; işte bu akımı, milliyetçi - ırkçı duygu v temeli üzerine bir müsbet fen aşilayarak gerçekte